

Gospodi pomiluj

„Nincs már szívem félelmére, nézni sírom fenekére”- mondja a kálvinista ének. Van benne igazság, mert mintha a halott énekelné, kiáltaná világgá, hogy nem fél, ő nem tud semmiről, neki bevégeztetett. Az élők, akik éneklük, ők miért féljenek, ők egészségesek, még nem gondolnak a halálra, a sír fenekére. Így hát úgy fest az ének, mintha boldogan menne a sírba, akinek mennie kell, nótaszóval, mint a háborúban a katonák, ők is halálba mentek. Mi mindent elhisz az ember, és mi mindent elhítenek vele, a nagybeteggel, hogy meggyógyul hamar, a butától, hogy okos, a csúnyáról, hogy szép és sorolhatnám ki mit, hisz magáról és másról. Az öngyilkos merénylőnek is szépet ígérnek, a másvilág szépségét, a lelki üdvét, hogy az Isten a próféták a keblükre öleli. Aki ígér, aki beléjük sulykolja, az nem megy, az nem vágyik oda, hogy mer másoknak olyat állítani, amit ő sem hisz el, ami nem létezik. Ő az agitátor, és annyit tud, hogy a másvilágról nem jön vissza senki, nem lesz, aki vádolja, nem lesz, aki elmondja mi az igazság. Az ő lelkiismerete tiszta, a fanatizmusa határtalan, ő a vezér a halálba küldő szívtelen gyilkos stratégia. Ember uszítanak emberre, mint véredek tépik egymást, hogy megmaradjon jusson neki egy – két jó falat. Mintha nem fogynánk nélküle is napról napra ezer betegség leskelődik ránk, ezer veszély és végül, aki megmarad az öregkor söpri sírba. De az legalább élt, megélte a megélhető korhatárt, mit korhadt fa dől ki ha jön a vihar. Az öregember, ha minden csendes benne és körülötte, akkor érzi a vést, készül rá, várja és mégis váratlanul éri.

Nyolcvanegy év már elmúlt felettem, és valami nagyon nem tetszik, veszélyt érzek valami olyat, ami még nem volt- így emlékszik Milán barátom. Gyenge lettem, már sokminden nem érdekel, lelassult minden, a gondolkodás, a mozgás, úgy érzem nehéz már az élet. Valamikor csak úgy átugrottam hozzád, most már nagyon messze vagy, háromszor is megpihenek amíg ide érek. Tudom, csak az ötödik szomszéd vagy, de lassú és rövid a lépés, nehéz mozogni. Attól tartok, hogy megunt az élet, ki akar szállni belőlem, próbálom nem engedni, meddig sikerül ki tudja? El kell rendezni körülöttem, földet, gépeket, hogy a gyerekeknek ne hagyjak gondot. Sokszor van olyan érzésem, ráérek még, de jön egy másik, ami arra int, ne halogassam, elkések. Az a furcsa, hogy idáig fel sem merült bennem. Talán ez jeladás, figyelmeztetés, vagy csak a fantáziám szabadult el egy kicsit? Valamit érzek, de nem tudom megmagyarázni mit, nem szeretem ezt a nyolcvanegyedik évet, ez hoz rám valami bajt.

- Nem nagyon sokat vagy te egyedül – szólok közbe – és a gondolataid mindig az elmúlást kutatják, az lett most a rögeszméd, és nem tudsz szabadulni tőle?

- Nem hiszem, mert idáig lekötött a szántás a gépek javítása, én úgy érzem egyszerűen ellustultam. Ha valamit intézni kell, elütöm azzal, majd holnap, holnapról holnaputánra. Lustaság- bizonygatja akaratosan- érted lustaság!?

- Talán nem pihened ki magad, vagy nem alszol jól, talán egy kis nyugtató kellene, kérdezd meg az orvost.

- Nem hiszem, mert ez olyan más valami, olyan érzés, ami nem idegesít és mégis foglalkozni kell vele. Ott motoszkál az agyamba, és ezért félek éppen elképzelem, hogy itt a vég.

- Gyere át sűrűbben beszélgetni, meglátod elmúlik ez a képzelgés feloldódnak a szorongó érzések.

- Látod már ehhez is lusta vagyok, lusta, egyszerűen nincs kedvem hozzá. Harang kondul delet jelezve.

Ha már dél van, jól elbeszélgettünk az időt, menj te is ebédelni szervusz.

Pár napig nem jön, nem látom, egy reggel telefon cseng, megismerem a hangját a lánya.

- Jani bácsi azért szólok, az éjjel meghalt apu.

A meglepetéstől alig jön ki részvét a számon. Hát ennyi az élet?

Már érezte, töprengék, már erre készült, mikor itt volt utoljára már készítette a számadást.

Nem tudom elkészült-e vele?

Talán nem fejezte be, az utolsó számadással elkésett ő is?

A Gojkó- hegyi szerb temető, máshol nem látható keresztekkel, piros fekete háromszögek jelzik ezt a kis közösséget, alatta cirilbetűs feliratokkal, nevek. Nekünk megszokott, a miénk, vidékiek megcsodálják, furcsa nekik, de levett kalappal hajt fejet előttük ő is. Szerb emberek nyugszanak itt, Kozicsok, Szokicsok, Gojkovicsok, Rafajlovicsio, Simonovicsik, Márjanovicsok, Rakicsok. Hosszú a lista, már háromszáz éve talált hazát e nép, egy temetőnyi szerb család pihen a Gojkó hegyen. Elkopnak lassan, már kicsi a számuk, kit erre kit arra vitt a sorsa, de mindenkinek itt a haza a szülőföld.

Mennyivel gazdagabbak vagyunk mi, mint mások, ismernünk egy más kultúrát, más szokásokat, nyelvet, vallást, amelynek a gazdagsága minket is gazdagít.

Ha megnézték itt temetést, látjátok, hogy tiszteli egyik nép a másikat, hogy vesz búcsút halottaiktól. Hagyományait, hogy igyekszik megtartani azt a kincset, ami nagy kár lenne, hogyha elveszne.

Fent a Gojkó- hegyen a temetőben a temetési menet úgy nézett ki, mint egy hatalmas fekete sereg, egy – egy sóhajjal búcsúzott. A sír kiásott szája ásított feketén az ős napsugara még beragyogott, mielőtt elnyelte a koporsót. A papok szenteltvizet szórtak, a vadászkürtök búcsút zokogtak az öreg vadásznak. Nem vadászatra hívták Nimród fiait, nem vadat üzni menni a vad után, az utolsó búcsú hangja ömlött ki a kürtből. Ahogy az első hantok gördültek a sírba, zenész barátok kezében sírt a gitár egy régi kedves dal lebegett a temető felett. Ki tudja, most merre jár a lélek, ki tudja rá talál –e a kürtök hangja, és az a régi dal. A sír bezárul, szívekben egy emlék, hordja mindenki magában, amíg él. A temető elnéptelenedik szétszéled a fekete sereg, egy szoba üresen maradt, nem tesz – vesz egy öreg a ház körül.

A papok áldást hirdettek a sírra: goszpodi pomiluj,